O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"
O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
S.Normamatov
2023-yil "28" 08

ADABIY MANBALAR BILAN ISHLASH AMALIYOTI

FANI BO‘YICHA

SILLABUS

Bilim sohasi:	200 000 – San’at va gumanitar fanlar
Ta’lim sohasi:	230 000 – Tillar
Magistratura mutaxassisligi:	70230301 – Matnshunoslik va adabiy manbashunoslik (O‘zbek tili)

Toshkent-2023

Fan/modul kodi 302AMIA 1-2 10	Fan/modul turi majburiy	Ta'lim tili o'zbek	Ishlab chiqilgan o'quv yili 2023/2024

Semestr	Har bir semestrdagi modulning nomi	ECTS - Kreditlar	Haftalik dars soatlari	O'quv mashg'ulotlari (soat)					Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
				Jami:	ma'ruza	seminar	amaliy	laboratoriya		
2	Adabiy manbalar bilan ishlash amaliyoti	5	4	60	0	0	60	0	90	150
3	Adabiy manbalar bilan ishlash amaliyoti	6	6	90	0	0	90	0	90	180
	Jami:	11	10	150	0	0	150	0	180	330

Fan maqsadi (FM)

Magistrant talabalarga turli davrlarga oid mumtoz adabiyotimiz manbalarining asliyat variantlari va fondlardagi qo'lyozma va toshbosma adabiy manbalari haqida nazariy bilim berish, ularning manbalarni mustaqil tahlil qilish metodlari bilan tanishtirish.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Matnshunoslik nazariyasi MN 1-2 9
2.	Matn va uni talqin qilish tamoyillari MTQT 17
3.	Asliyat va tabdil muammolari 320ATM 1 5

Ta'lim natijalari (TN)

- adabiy manbalar bilan ishlash amaliyoti ishini tayyorlashda tayanch manbani izlash, ilmiy dalillarning rolini anglash, bilimdan asosiy metodologik vosita sifatida foydalanish, manbashunoslik va matnshunoslikning eng so'nggi yutuqlari asosida ilmiy ijod tabiati, xususan, adabiy manbani his etish, anglash xislatlari haqida ***tasavvurga ega bo'lishi (bilim);***

- mustaqillik yillarida manbashunoslik va matnshunoslik sohasi metodologiyasi yangilanayotgani: adabiy matn tabiatini falsafiy asosda anglash, tadqiq usullari takomillashayotgani, yangi talablar va tamoyillar asosida qo'lyozma va toshbosma nusxalarni tahlil ***qila bilishi va ulardan foydalana olishi (ko'nikma);***

- mumtoz va zamonaviy adabiy matnlarning o'zaro bog'liq, nazariy jihatdan aloqadorlik qonuniyatlari nazariy konsepsiyalarni ishlab chiqishda o'zbekona tafakkur tabiatidan kelib chiqishga intilishning tobora chuqurlashayotganini tushuntirish ***ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak (malaka).***

Talabalarning kreditlarni olish tartibi

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrdagi 824-sonli qarori bilan tasdiqlangan "OTMlarda o'quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi to'g'risida Nizom"ning 15- va 30-bandlariga asosan Adabiy manbalar bilan ishlash amaliyoti fanidan 330 **soat** *o'quv yuklamasini o'zlashtirgan,* fan dasturi (sillabus)da belgilangan baholash tartibiga ko'ra *ijobiy baholanib kasbiy kompetensiyalarni yetarli darajada egallagan* talabaga **11 kredit beriladi.**

Talaba belgilangan *ta'lim olish natijalariga erisha olmagan taqdirda* **kreditlar berilmaydi.**

Talabalarning bilimini baholash O'zbekiton Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2018-yil 9-avgustdagi 19-2018-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risida"gi Nizom talablari asosida belgilanadi.

Talabalarning bilimini baholash mezonlari:

5 (a'lo) baho - talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimini amalda qo'llay oladi, fanning mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda;

4 (yaxshi) baho - talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimini amalda qo'llay oladi, fanning mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda;

3 (qoniqarli) baho - talaba olgan bilimini amalda qo'llay oladi, fanning mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda;

2 (qoniqarsiz) baho - talaba fan dasturini o'zlashtirmagan, fanning mohiyatini tushunmaydi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega emas deb topilganda.

1. Nazoratlarni amalga oshirish tartibi.

Oraliq nazorat: O'tilgan mavzular asosida og'zaki shaklda o'tkaziladi.

Yakuniy nazorat: Semestr davomida o'tilgan mavzular bo'yicha yozma shaklda o'tkaziladi.

Izoh: *Oraliq nazorat turi har bir fan bo'yicha fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda 2 martagacha o'tkazilishi mumkin.*

Talabani oraliq nazorat turi bo'yicha baholashda, uning o'quv mashg'ulotlari davomida olgan baholari inobatga olinadi.

Nazoratlarning o'tkazilishi muddatlari muyyan o'quv yilida tasdiqlangan o'quv jarayoni jadvali asosida tashkil etiladi.

Fan mazmuni		Soat
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A) (2-semestr)		60
A1	Qadimgi turkiy adabiyot namunalari. "Qutadg'u bilig", "Hibat ul-haqoyiq", "Devonu lug'otit turk" asarlari adabiy manba sifatida. Ularning matnshunoslik va manbashunoslik aspektida namoyon bo'lish xususiyatlari.	2
A2	"Qutadg'u bilig" asarining tabdillari. Mamlakatimiz va dunyo fondlaridagi nusxalari, ularning o'xshash va farqli jihatlari. O'rganilish tarixi. Ilmiy yangiliklar.	2
A3	"Qutadg'u bilig" manbalari. Qo'lyozma va bosma nusxalari. Matn mundarijasi.	2
A4	XIV–XV asr turkiy manbalari	2
A5	Hofiz Xorazmiy devonining qo'lyozmasi.	2
A6	Atoiy devoni nusxalari va nashrlari.	2
A7	Lutfiy adabiy merosining asliyat variantlari.	2
A8	Navoiy adabiy merosi qo'lyozmalari.	2
A9	Alisher Navoiy ijodiyoti manbalari.	2
A10	Navoiy ruboiylaridagi ma'no va mazmun mutanosibligi.	2
A11	Navoiy g'azallari sharhi.	2
A12	"Nazm ul-javohir" asari tabdili masalalari.	2
A13	"Hayrat ul-abror" debochasi talqini.	2
A14	"Mahbub ul-qulub" tanbehlari.	2
A15	"Xazoyin ul-maoniy"da shaxslar talqini.	2
A16	"Lison ut-tayr" hikoyatlari tahlili.	2
A17	Mumtoz asarlar tiliga bag'ishlangan lug'atlar talqini.	2
A18	Alisher Navoiy asarlariga qilingan izohlar talqini.	2
A19	Navoiy "Xamsa"sining nasriy bayonlari.	2
A20	So'fi Olloyor adabiy merosi qo'lyozma, toshbosma, bosma nusxalari.	2
A21	"Sabot ul-ojizin" tabdili va sharhi.	4
A22	Fuzuliyning "Layli va Majnun" dostonining ma'naviy xususiyat-lari.	2
A23	Mashrab g'azallarining qo'lyoz-ma variantlari.	4
A24	Ogahiy adabiy merosi.	4
A25	Mumtoz qo'lyozmalar tavsifi (Mirzo Bedil qo'lyozmasi misolida).	4
A26	Oybek – navoiyshunos olim. Oybekning Navoiy romanida badiiy va tarixiy voqelik uyg'unligi.	4

Mustaqil ta'lim (MT) (2-semestr)			soat
T/r	**Mustaqil ta'lim mavzulari**	**Mustaqil ta'limni tashkil etish shakllari va turlari**	90
1	"Qutadg'u bilig", "Hibat ul- haqoyiq", "Devonu lug'otit turk" asarlarining tarkibiy tuzilishini tasniflash.	Ilmiy ishlov berish. Boshlang'ich o'rga-nish. Grafa. Kitob nomi. Shartli nom. Asar nomi. Fihrist-xona. Ashyo raqami. Fond bo'limlari.	4
2	"Devonu lug'otit turk" manbalari haqidagi so'nggi ilmiy yangiliklarni tahsiliy qayd etish.	Kitob nomi. Qomus. Lugatshunoslik ilmi. Fonetika.	4
3	"Devonu lug'otit turk"ning xorijda o'rganilishi bo'yicha mustaqil adabiyotlarni ko'rish.	Tranliteratsiya. Xorijiy manbalar. Tabdil. Nashr.	4
4	"Hibat ul-haqoyiq" o'gitlarini tahlil etish.	Ashyo raqami. Asar nomi. Asar muallifi. Asarning qisqacha mazmuni.	6
5	Xorazmiyning "Muhabbat-noma" asaridagi qadim turkiy so'zlar.	Qo'lyozma. Paygir. Muallif nomi. Kitob yozilgan joyi (yili). Asarning tili.	4
6	Sakkokiy asarlarini o'rgani-lishi.	Asarning yozilgan yili. Tadqiqot obyekti. Asarning qisqacha mazmuni.	4
7	Atoiy devoni nashrlarining qiyosiy tahlili.	Muqoyasa. Inventar raqam. Manbaning yozilgan yili.	6
8	Lutfiy g'azallaridan yodlash, joriy alifboga o'girish.	Tabdil tahlil. Talqin.	4
9	Navoiyning lirik merosi va uning o'rganilish tarixi.	Fihristxona. Ashyo raqami. Fond bo'lim-lari. H. Sulaymonov nomidagi qo'lyozmalar majmuasi.	4
10	Alisher Navoiy asarlariga qilingan izohlar.	Noshir. Bosma asar. Qo'lyozma jildi. Belgi.	6
11	"Mahbub ul-qulub"da hilm va saxo tavsifi.	Asliyat. Tabdil. Litog-rafik nashr. Grafa. Varaqa.	4
12	Fuzuliyning g'azallarini qo'l-yozmadan o'qish.	Qo'lyozma tahlili. Nashr mazmuni. Qo'l-yozma tavsifi.	4
13	Muqimiy g'azallari tabdili.	Manba. Tabdil. Litog-rafik nashr.	4
14	Furqatning "Sayohatnoma"si.	Manbashunoslik. Tavsif. Asar mazmuni.	6
15	"Mabdai nur"ning qo'lyoz-malari.	Toshbosma. Kartoteka kartochkasi. Kartochka tuzish. Xattotlik san'ati.	4
16	Maxtumquli	Litografik nashr. Grafa. Varaqa. Belgi. Noshir.	4

	she'rlarining o'zbekcha tabdili muammolari.	Bosma asar. Qo'lyoz-ma jildi. Drob.	
17	"Sabot ul-ojizin"dagi hikoyalarning nasriy tabdili.	Manbashunoslik. Nasriy bayon. Tabdil.	6
18	"Sabo tul-ojizin" sharhlari-ning o'ziga xos xususiyatlari.	Manbashunoslik. Matn zamiridagi ma'no. Izoh. Sharh.	4
19	"Savodi ta'lim"dan bir bob tahlili.	Manba.Qomus.Mumtoz asarlar lug'ati.	4
20	Ogahiy she'riyatidagi ramzlarning adabiy manbalarni tadqiq etishdagi o'rni.	Asar nomi. Asar muallifi. Asarning qisqacha mazmuni.	4

3-SEMESTR

1. Amaliy mashg'ulotlar

"Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar" o'quv fanining mohiyati va nazariy mavzulariga mos ravishda amaliy, seminar va laboratoriya mashg'ulotlarining mavzulari, ushbu mashg'ulotlarni o'tkazish shakllari, unda qo'llanishi tavsiya etiladigan texnologiyalar, usullar, vositalar zarur hollarda muhokama etiladigan mavzular, masalalar, laboratoriya ishlarining mazmuni, maqsadi hamda fan mohiyatidan kelib chiqadigan boshqa ma'lumotlar yoritiladi. Shuningdek, kurs loyihasi va kurs ishlari, ijodiy ishlar mohiyati, mazmuni, maqsadi, mavzulari ularni bajarish shakllari hamda fan mohiyatidan kelib chiqadigan boshqa ma'lumotlar yoritiladi. Shu bilan birga ushbu qismda o'quv va ishlab chiqarish amaliyotlarining maqsadi, vazifasi, shakli, mazmuni, amaliyot jarayonida ta'lim oluvchilar tomonidan tayyorlanishi zarur bo'lgan yakuniy ishlar shakli yuzasidan qisqa uslubiy ko'rsatmalar beriladi;

Fan mazmuni		Soat
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A) (3-semestr)		60
A27	"Qutadg'u bilig" tabdillarining qiyosiy o'rganilishi.	4
A28	Qutadg'u bilig"ning qo'lyozmasi. Mamlakatimiz va dunyo fondlaridagi nusxalari, ularning o'xshash va farqli jihatlari.	2
A29	"Devonu lug'otit turk" manbalari haqidagi so'nggi ilmiy yangiliklarni tahsiliy qayd etish.	4
A30	Mumtoz asarlar tiliga bag'ishlangan lug'atlar talqini.	4
A31	Hofiz Xorazmiy devonining qo'lyozmasi.	4
A32	Atoiy devoni nusxalari va nashrlari.	2
A33	Sakkokiy asarlarini qo'lyoz-madan o'qish.	4
A34	Lutfiy adabiy merosining asliyat variantlari.	2

A35	Alisher Navoiy asarlariga qilingan izohlar talqini.	4
A36	Alisher Navoiy ijodiyoti manbalari.	4
A37	Navoiy adabiy merosi qo'lyozmalari.	4
A38	Navoiyning lirik merosi va uning o'rganilish tarixi.	4
A39	Navoiy ruboiylaridagi ma'no va mazmun mutanosibligi.	2
A40	Navoiy "Xamsa"sining nasriy bayonlari.	4
A41	"Lison ut-tayr" hikoyatlari tahlili.	2
A42	Navoiy g'azallari sharhi.	4
A43	Alisher Navoiy asarlariga qilingan izohlar.	2
A44	"Nazm ul-javohir" asari tabdili masalalari.	4
A45	"Xazoyin ul-maoniy"da shaxslar talqini.	4
A46	"Hayrat ul-abror" debochasi tabdili va talqini.	4
A47	"Mahbub ul-qulub" tanbehlari tahlili.	4
A48	Fuzuliyning g'azallarini qo'lyoz-madan o'qish.	2
A49	So'fi Olloyor adabiy merosi qo'lyozma, toshbosma, bosma nusxalari.	2
A50	Mashrab g'azallarining qo'lyozma variantlari.	2
A51	Mumtoz qo'lyozmalar tavsifi (Mirzo Bedil qo'lyozmasi misolida).	2
A52	Furqat adabiy merosi tadqiqi.	2
A53	Muqimiy adabiy merosi.	2
A54	"Savodi ta'lim"dan bir bob tahlili.	2
A55	Ogahiy g'zallari sharhi va xattiy xususiyatlari.	2
A56	Oybekning "Nur qidirib"asarining manbalari.	2

Mustaqil ta'lim (MT) (3-semestr)			soat
T/r	**Mustaqil ta'lim mavzulari**	**Mustaqil ta'limni tashkil etish shakllari va turlari**	**90**
1	"Qutadgu bilig"ning badiiy xususiyatlari.	Tavsif kartochkasi. Varaqlar soni. Kartoteka. Kartochkasi.	8
2	Hofiz Xorazmiy devo-nining qo'lyozmasi.	Manba. Qo'lyozma o'lchovi. Alifbo tartibi.	8
3	Gadoiy asarlarining o'rganilishi.	Manbashunoslik. Tavsif. Davlat kutubxonasi. Sharq qo'lyozmalari. Nusxa.	8
4	Atoiy devoni nusxalari va nashrlari.	Qo'lyozma o'lchovi. Varaq-lar soni. Kartoteka kartoch-kasi. Qo'lyozma fondi.	8
5	Navoiy adabiy merosi qo'lyozmalari.	Ashyo raqami. Fond bo'-limlari. Qo'lyozmalar maj-muasi.	8
6	Mumtoz asarlar tiliga bag'ishlangan	Davlat kutubxonasi. Sharq qo'lyozmalari. Nusxa. Yagona nusxa. Toshbosma.	8

	lug'atlar talqini.	Toshbosma. Litografiya.	
7	So'fi Olloyor adabiy merosi qo'lyozma, toshbosma, bosma nusxalari.	Adabiy meros. Qo'lyozma. Toshbosma. Yagona nusxa.	8
8	"Sabot ul o-jizin" sharhi.	Manbashunoslik. Matn zamiridagi ma'no. Izoh. Sharh.	8
9	"Devoni Munis" qo'l-yozmasi.	Manba. Tavsif. Dastlabki ishlov berish. Ilmiy ishlov berish. Boshlang'ich o'rganish. Grafa. Kitob nomi. Inventar raqam.	8
10	Ogahiy adabiy merosi tadqiqi.	Xorazm adabiy muhiti. Manbaning o'rganilishi. Tadqiqot obyekti.	8
11	Ogahiy g'zallari sharhi va xattiy xususiyatlari.	Tavsif. Asar mazmuni. Husnixat.	6
12	Oybekning "Nur qidirib"asarining manbalari.	Asar talqini. Manba. Izoh. Sharh.	4

Asosiy adabiyotlar

1. Sirojiddinov Sh. Alisher Navoiy. Manbalarning qiyosiy-tipologik, tekstologik tahlili. –T.: Akademnashr, 2011. – 326 b.
2. Sharq mumtoz poetikasi Hamidulla Boltaboyev talqinida. – T.: "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi" Davlat ilmiy nashriyoti, 2006; 2008.
3. Habibullayev A. Adabiy manbashunoslik va matnshunoslik. – T.: Toshkent davlat sharqshunoslik instituti, 2000. – 172 b.

Qo'shimcha adabiyotlar

4. Mirziyoyev Sh. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. T.: O'zbekiston, 2016.
5. Jabborov Sh. Germenevtika – tushuntirish ilmi. –T.: Akademiya, 2010, 154 b.
6. Shleyermaxer F. Germenevtika. –SPb.: Yevropeyskiy dom, 2004, –S.13.
7. Yo'ldoshev M. Badiiy matn lingvopoetikasi. –T.: Fan, 2008. –160 b.
8. Zohidov R. "So'fi Olloyor hikoyatlari". –T.: Muharrir, 2011. –141 b.
9. Rustamiy A. Adiblar odobidan adablar. –T.: Ma'naviyat, 2003. –110 b.
10. Sarimsoqov B.I. Badiiylik asoslari va mezonlari. T.: 2004.–127 b.
11. Sirojiddinov Sh. So'fi Olloyor ilohiyoti.–T.: Imom al-Buxoriy xalqaro jamg'armasi nashriyoti, 2001. –78 b.
12. A'zamov A. Munojotnoma. –T.: Ma'naviyat, 2001. – 38 b.

13. Zohidov R. "Sabot ul-ojizin". Manbalar, sharhlar, ilmiy-tanqidiy matn". –T.: Turon zamin ziyo, 2015. – 258 b.
14. Eraliyev B. Majoziy muhabbat haqiqatlari (Alisher Navoiy asarlariga yangicha sharhlar). –T.: Akademnashr, 2015. – 80 b.
15. Abdulxayrov M. "Timsol tadriji". –T.: Yashil yaproq nashr-matbaa uyi, 2021. – 244 b.
16. Abdulxayrov M. "Xamsa"ning to'liq tabdili. – T.: Yangi asr avlodi, 2021. – 1508 b.
17. Abdulxayrov M. Navoiy asarlarining izohli lug'ati. – T.: "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi" Davlat ilmiy nashriyoti, 2018. – 560 b.
18. Sulaymonova N. Mahmud Zamaxshariy asarlarining manbalari. T.:Bookmany print, 2022, 137 b.
19. To'ychiyeva O. Tazkiralarda ijodkor ayollar. T.: Bookmany print, 2022. 167 b.

Axborot manbalari

20. http://www.kutubxona.uz
21. http://www.literature.uz
22. http://www.ziyonet.uz
http://www.alishernavoiy.uz

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	M.Abdulxayrov "Matnshunoslik va adabiy manbashunoslik" kafedrasi dots., f.f.d
E-mail:	Abdulxayrov02@gmail.com
Tashkilot:	Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat O'zbek tili va adabiyoti universiteti, "Matnshunoslik va adabiy manbashunoslik" kafedrasi
Taqrizchilar:	Filologifa fanlari doktori J.Jo'rayev Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori Z.Shukurova

Mazkur sillabus universitet o'quv-uslubiy kengashining 2023-yil ___ -avgustdagi ___ -sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus "Matnshunoslik va adabiy manbashunoslik" kafedrasining 2023-yil ___ -avgustdagi ___ -sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i V.Nazarov

Fakultet dekani B.Abdushukurov

Kafedra mudiri	R.Zohidov
Tuzuvchilar	M.Abdulxayrov